

Vũ Quốc Thúc

Paris ngày 24 tháng 7 năm 2008

Từ cuối tháng 5/2008 tới hết tuần tháng 6/2008, chính quyền Hà Nội đã mở hai cuộc vận động ngoại giao cấp cao ở Trung Quốc và Hoa Kỳ. Hai cuộc vận động này xảy ra liên tiếp chỉ mấy tuần lễ trước khi họp tháng 7 của Ban Chấp hành Trung ương khóa X của Đảng Cộng sản Việt Nam, rõ ràng là để chuần bị những nghị quyết sẽ được đưa ra bàn luận và chấp thuận trong kỳ họp của cơ quan có quyền quyết định tới hạn cuối cùng về những chính sách hiện hành. Điều này cho ta ý thức được tầm quan trọng của các biện pháp này: Phải chăng những gì ta đang đang thực hiện một khúc quanh lịch sử?

Để tìm hiểu tới sao nhà cầm quyền Hà Nội phải thực hiện "gấp rút" hai cuộc vận động ngoại giao vừa kể, ta cần nhớ rằng từ đầu năm nay (2008) Việt Nam được bầu làm hội viên không thường trực của Hội đồng Bảo an Liên Hiệp Quốc với nhiệm kỳ 2 năm. Ở vị trí này, những gì ta đang tranh thủ được của tình hình của các nước trong Liên Hiệp Quốc, do đó có hoàn cảnh thuận lợi để giới thiệu những nghị quyết tranh chấp quốc tế còn tồn đọng, ngõ hầu bầu vào quyền lực chính đáng của mình: Trong số những tranh chấp này có việc xác định chủ quyền của ta trên các quần đảo Hoàng Sa và Trường Sa. Điều phải tranh giành chính là Trung Quốc: cộng đồng quốc tế không lẽ phải phải nhường Bắc đã ở thế mạnh, cộng đồng chỉ trích các quần đảo này. Hiện nhiên, chính quyền Hà Nội hy vọng có thể vì nền tình liên đới cộng sản để yêu cầu Trung Quốc xét lại lập trường. Phái đoàn được gửi đi Bắc Kinh do đích thân Tổng Bí thư Nông Đức Mạnh cầm đầu, gồm hầu hết các đảng viên cao cấp đang chờ xử các ban trong bộ máy Đảng. Phó trưởng đoàn Phạm Gia Khiêm vừa là ủy viên Bộ Chính trị, vừa là đồng nhất Phó Thủ tướng chính phủ kiêm Bộ trưởng Ngoại giao. Phía Trung Quốc, những nhân vật được ủy nhiệm tham gia thuyết với phái đoàn Việt Nam chỉ là những đảng viên cao cấp của Đảng Cộng sản: Thứ trưởng Ôn Gia Bảo cũng như Bộ trưởng Ngoại giao công khai ủng hộ mặt. Còn Chủ tịch Hồ Chí Minh Đoàn thì chỉ dựa vào uy tín, theo đúng nghi lễ mà thôi. Qua cách xử sự này, ta thấy nhà cầm quyền Bắc Kinh phân biệt rõ ràng hai cách Đảng Cộng sản Trung Quốc và chính phủ Trung Quốc.

Do đó, các vận động lãnh thổ như Hoàng Sa, Trường Sa... phải dành lại cho chính phủ hai nước để điều đình với nhau trong khuôn khổ công pháp và các luật quốc tế. Để tránh sự đổ vỡ trong quan hệ giữa hai Đảng Cộng sản Việt Nam và Trung Hoa, bên thông cáo chung được ngày 1/6/2008 nhắc lại khi hai bên đã được hai bên long trọng chấp thuận làm cơ sở giao hảo: "lắng nghe nhau, hợp tác toàn diện, kiên trì lâu dài, hợp tác với thế giới". Một điều đáng chú ý là ngay trong phần nhập đề, bên thông cáo chung đã gián tiếp xác định một nguyên tắc rất quan trọng: Đó là mỗi bên, Trung Quốc cũng như Việt Nam, có quyền tùy theo hoàn cảnh để thực hiện các quyền của mình trên một đất đai riêng biệt trên cùng một địa điểm chung là thực hiện một xã hội xã hội chủ nghĩa. Nói rõ hơn là Việt Nam không bắt buộc phải theo đúng khuôn mẫu cũng như các chính sách đối nội và đối ngoại của Trung Quốc (mình là không chấp nhận Trung Quốc). Nếu theo đúng nguyên tắc này, quan hệ giữa Việt Nam với Trung Quốc rồi đây có thể giống như một tiến bộ

Ich s là quan h gi a Nam T cũ (Yougoslavie) v i Liên Xô cũ. Không nh ng Nam T theo th ch t qu n mà i còn công khai đ ng trong hàng ngũ các qu c gia không liên k t (nghĩa là đ ng trung l p trong cu c chi n tranh l nh gi a Hoa K và Liên Xô).

Cu c v n đ ng ngo i giao B c Kinh đã mang i cho chính quy n Hà N i m t bài h c, đó là: các nhà lãnh đ o Trung Qu c dù theo ý th c h c ng s n v n đ t nh ng quy n i c th c a n c h lên trên h t.

*Ch m y ngày sau khi phái đoàn Nông Đ c M nh tr v n c, m t phái đoàn chính ph Vi t Nam do đích thân Th t ng Nguy n T n Dũng c m đ u đã lên đ ng sang Hoa K , cùng đi có Ph m Gia Khiêm, ng i đã tham d cu c v n đ ng ngo i giao B c Kinh. D a trên đi u này, ta có quy n tin r ng c hai nhân v t, Nguy n T n Dũng và Ph m Gia Khiêm, đ u bi t rõ c n và có th đi xa t i m c nào trong s h p tác v i Hoa K .

Các quan sát viên vô t không kh i th c m c: T ng th ng Hoa K G .W. Bush s p h t nhi m k . Ng i k v có th là John McCain (thu c Đ ng C ng hoà) hay Barak Obama (thu c Đ ng Dân ch). Dù sáng ki n cu c g p g M - Vi t này do phía nào chẳng n a, ta v n ph i tìm hi u t i sao ng i ta không đ i i sau cu c b u c T ng th ng M ? Ph i có m t nguyên nhân nào đó đã kh i n cho cu c g p g tr nên kh n tr ng. T t nhiên nguyên nhân này liên can t i c hai n c Hoa K và Vi t Nam. Tôi ch t nh i câu nói c a c nh n: "c u binh nh c u h a" và d i nh n quan đó, duy t i m t s s v i c liên can t i th quân binh quân s hi n th i t i Bi n Đông (Mer de Chine).

Tr c h t v ph n Vi t Nam, v i c n i b t dĩ nhiên là v Trung Qu c coi qu n đ o Tr ng Sa nh là đ t c a h r i. Ngoài v i c phái nhi u ngàn quân t i n i này đ xây đ ng doanh tr i và m t phi đ o Trung Qu c không gi u đ đ nh sáp nh p các qu n đ o Tr ng Sa, Hoàng Sa và m t qu n đ o n a thành m t đ n v hành chính là huy n Tam Sa, tr c thu c t nh H i Nam. M c dù B Ngo i giao Vi t Nam ra thông cáo ph n đ i và phía Trung Hoa c i chính tin đ n này, ng i ta v n nghi ng : Bi t đầu c hai phe B c Kinh và Hà N i đã ch ng t ng k t u k đ Trung Qu c thi t l p m t căn c quân s trong vùng b này? Nh ng s ph n đ i b ng thông cáo ngo i giao Hà N i và c i chính c a chính quy n đ a ph ng H i Nam r t có th ch là h a mù đ che gi u s th t. R i ta i th y m t s c quan truy n thông ti t l là Trung Qu c đã thi t l p t i đ o H i Nam m t căn c h i quân t i t n có th dùng làm c đ i m cho nhi u t u ng m và c hàng không m u h m. Nh v y Trung Qu c không che gi u tham v ng kh ng ch toàn khu v c Bi n Đông, là m t đ ng ti p t có t m quan tr ng chi n l c đ i v i h . Có ng i còn tính xa h n n a: Bi t đầu đám quân nhân hi u chi n Trung Qu c ch ng b t ch c nhóm quân phi t Nh t B n h i Th chi n 2, th c hi n m t cu c chi m đ t b t ng , v vùng Tr ng Sa theo ki u Pearl Harbour, nhân lúc Hoa K đang b n r n v i cu c b u c T ng th ng? Dĩ nhiên đây ch là m t gi thuy t c đoán: tuy nhiên ai cũng bi t ng a b nh v n h n tr b nh.

B n thông cáo đ c ph bi n sau cuộc g p g gi a hai ông G. W. Bush và Nguy n T n D ũng r t ng n ng i và m h . Tuy nhiên, có m t đi m khi n chúng tôi chú ý đ c bi t, đó là: Hoa K xác nh n nguyên t c tôn tr ng s toàn v n lãnh th c a Vi t Nam. Kh ng đ nh l p tr ng này, rõ ràng là ông G. W. Bush mu n g i m t tín đi p cho Trung Qu c: Các ông đ ng v i coi qu n đ o Tr ng Sa là đ t c a các ông, trong khi ch quy n qu n đ o này còn đang là n i dung tranh ch p gi a các ông v i nhi u n c trong vùng đó.

M t s ki n khác đáng chú ý: sau khi g p T ng th ng G. W. Bush, Nguy n T n D ũng và phái đoàn đã đ n Ngũ giác Đài đ h i đàm v i B tr ng Qu c phòng Hoa K .

M t khác, các h ãng thông t n loan tin m t nhà ngo i giao Hoa K ở vùng Đông Nam Á ti t l là Hoa K đang ti p xúc v i hai n c Lào và Cam B t đ bàn v v n đ h p tác quân s .

*Nh ng s vi c v a duy t l i đ a chúng tôi t i k t lu n: tình hình chính tr - quân s ở vùng Bi n Đông (Mer de Chine) đang tr nên nghiêm tr ng. M t l n n a, quê h ng chúng ta l i lâm vào th k t, gi a hai l c l ng qu c t đ i ngh ch. Đã đ n lúc không th úp úp m m đ c n a mà ph i mình b ch hóa th đ ng c a mình. Nh ng ng i Vi t tha thi t v i ti n đ c a dân t c, có trách nhi m làm m i cách đ ng ãn ng a th m h a chi n tranh tái di n trên quê h ng đã quá đau kh c a chúng ta.